

Yttrande: Betänkande från utredningen – Vägen mot fossiloberoende jordbruk, SOU 2021:67

Region Västerbotten har tagit emot betänkande SOU 2021:67 från utredningen – *Vägen mot fossiloberoende jordbruk* och lämnar härmed våra synpunkter på utredningens huvudförslag.

Jordbruket i Västerbotten står för viktiga arbetstillfällen, ger livsmedel med låg negativ miljö- och klimatpåverkan och bidrar till försörjningstryggheten. Region Västerbotten vill se en utveckling mot en större jordbruksproduktion och en växande livsmedelsnäring i regionen. Jordbruket behöver gå mot till fossilfrihet med bibehållen eller stärkt konkurrenskraft och Region Västerbotten ställer sig därför positiv till utredningens förslag som helhet.

Grön skatteväxling – återbetalning av dieselskatt byts mot jordbruksavdrag

Utfasning av fossil energi är en nödvändighet i hela samhället, så även i jordbruket. Dagens system med återbetalning av dieselskatten till landets jordbruk innebär en subventionering av diesel som inte bidrar till den önskade utfasningen av fossil energi. Svenskt jordbruk konkurrerar dock på en internationell marknad och landets höga ambitioner inom miljö, klimat och djurvälstånd är kraftigt kostnadsdrivande för svenskt jordbruk. Ytterligare kostnadsökningar i form av en ensidig utfasning av återbetalningen av dieselskatten skulle riskera att slå ut stora delar av det svenska jordbruket som redan idag brottas med priskonkurrens från länder med lägre ställda krav. Därför ser Region Västerbotten positivt på att en utfasning av återbetalningen av dieselskatten sker i kombination med ett jordbruksavdrag med syfte att kompensera för kostnadsökningen.

Region Västerbotten betonar dock att lösningarna måste vara långsiktiga och stabila. Den som ska investera pengar och livskraft i ett jordbruk måste kunna göra en långsiktig ekonomisk kalkyl. Här finns skäl till oro då ett jordbruksavdrag med största sannolikhet behöver godkännas av EU och även om det godkännas av EU finns risk att godkännanden endast görs ett år i taget vilket skulle innebära att den långsiktiga tryggheten i systemet uteblir.

Utredningen har gjort konsekvensanalyser för ett antal exempelgårdar och konstaterat att det tänka jordbruksavdraget täcker de kostnadsökningar som utfasningen av återbetalningen av dieselskatten innebär. Region Västerbotten känner dock oro för att utredningen inte tagit tillräcklig hänsyn till jordbruken i norra Sverige. Många små gårdar har tagits över av större gårdar, ibland från andra byar vilket gör att det kan bli långa avstånd mellan åkrarna. Detta är en realitet i hela Sverige men är extremt i norra Sverige med långa avstånd mellan byarna. En mjölkgård i Lycksele har tills alldeles

nyligen haft 16 mil till det utskifte som ligger längst bort. Med tanke på de ökande dieselpriiserna får avstånden mycket stor betydelse för kostnaderna.

Nytt uppdrag till Jordbruksverket att följa konkurrenskraften

Region Västerbotten ser positivt på förslaget om ett förtydligat uppdrag till Jordbruksverket att följa jordbrukets konkurrenskraft över tid och att analyser av effekter på konkurrenskraft ska ske när myndigheten fattar beslut.

Region Västerbotten vill här betona att även andra myndigheters beslut påverkar jordbrukets konkurrenskraft, till exempel länsstyrelserna och livsmedelsverket och i viss mån landets kommuner. Få jordbrukare beskriver de krav som ställs på hänsyn till miljö, klimat och djurvälstånd som för höga. Men den administrativa bördan och ibland detaljstyrning upplevs som mycket belastande och här behövs ett omfattande förenklingsarbete. Det visar nationella undersökningar och även de analyser som gjorts i samband med framtagandet av den regionala livsmedelsstrategin för Västerbotten.

Biodrivmedelspremie, klimatpremie, gödselgaspremie och biogaspremie

Region Västerbotten ser positivt på utredningens förslag om att gynna klimatomställningen genom en premie för biodrivmedel, utökad klimatpremie för miljöfordon att även gälla biobränslen och hybridfordon samt gödsel- och biogaspremie. Dessa åtgärder kan bidra till att påskynda utfasningen av fossil energi i jordbruket.

I Sverige finns stor potential att producera mer förnybar energi från både skogsråvara och från oanvänd jordbruksmark. En ökad inhemsk produktion av biodrivmedel skulle bli en vinst för klimat, svensk ekonomi och försörjningstrygghet. Region Västerbotten vill här dock varna för den negativa inställning till bioenergi som finns hos EU-kommissionen. EU-kommissionen misslyckas med att väga in att förutsättningarna för ett hållbart resursutnyttjande ser olika ut på olika platser i beroende på olikheter exempelvis i klimat, naturtyper, naturresurstillgångar och olika länders och regioners befolkningsstruktur. Detta yttrar sig i policydokument och regelverk som EU:s skogsstrategi, taxonomin för hållbara investeringar, förnybarhetsdirektivet etcetera och kan försvåra övergången till fossiloberoende i Sverige.

Rickard Carstedt, ordförande, Regionala utvecklingsnämnden, Region Västerbotten